

Sygn. akt VI Gz 237/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSO Anna Harmata**

Protokolant: asyst. sędz. G. K.

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2013 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **S.A. w R.**

przeciwko (...) (...), **LTD ((...)) H. D., C.,**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego
w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 28 czerwca 2013 r.,
sygn. akt V GNc 5862/12,

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie V Wydziałowi
Gospodarczemu
do dalszego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 28 czerwca 2013 r. sygn. akt
V GNc 5862/12, Sąd Rejonowy w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego zawiesił postępowanie.

Uzasadniając motywy swego rozstrzygnięcia Sąd podał, że powód został wezwany do sprecyzowania oznaczenia strony
pозwanej,

tj. czy pozywa spółkę chińską, czy też oddział, a w przypadku pozwania spółki chińskiej, do uiszczenia zaliczki na
tłumaczenie w kwocie 4.000 zł.

W odpowiedzi na powyższe wezwanie strona powodowa wskazała, że pozywa spółkę chińską, zaś doręczanie pism
procesowych powinno następować w jej oddziale w Polsce, bez konieczności tłumaczenia dokumentów, i z tego
względu nie ma konieczności uiszczenia zaliczki. Sąd stwierdził, że powód nie wykonał zarządzenia w sposób
prawidłowy bowiem obowiązujące przepisy nie wiążą

z adresem oddziału przedsiębiorcy zagranicznego żadnych skutków prawnych dotyczących doręczeń. Nadto przytoczył
przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej dot. regulacji przedsiębiorcy zagranicznego

(art. 6, 13 ust. 1, 85, 86, 87 u.s.d.g.) podnosząc, że w ich świetle oddziałowi nadano swego rodzaju wewnętrzną
samodzielność, która polega na odrębnym prowadzeniu spraw z zakresu nie tylko sfery organizacyjnej, ale także
finansowych, podziału zadań, czy odrębnej księgowości. Wskazał również, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego
nie jest podmiotem samodzielnym, nie ma osobowości prawnej i występuje tylko jako przedstawiciel przedsiębiorcy
zagranicznego, nie jest „osobą” o jakiej mowa w art. 33 k.c.

Podsumowując swoje rozważania Sąd I instancji stwierdził, że skoro powód oznaczył stronę pozwaną jako spółkę chińską mającą siedzibę w C. doręczenie korespondencji sądowej winno nastąpić na adres siedziby tej spółki, a więc brak uiszczenia zaliczki na koszty tłumaczenia dokumentów podlegających doręczeniu uzasadnia zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt. 6 k.p.c. bowiem nie można nadać sprawie dalszego biegu.

Pismem dnia 15 lipca 2013 r. strona powodowa wniosła zażalenie na powyższe orzeczenie domagając się jego uchylenia oraz zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu postanowieniu powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 177 § 1 pkt. 6 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w okolicznościach niniejszej sprawy doręczenie pism winno następować na adres spółki chińskiej a nieuiszczenie zaliczki na wydatki związane z tłumaczeniem pism na język chiński stanowi przeszkodę w kontynuowaniu postępowania.

Na poparcie swego stanowiska powód powołał się na poglądy wyrażone przez orzecznictwo (wyrok WSA w Warszawie, (...) SA/Wa 127/10; wyrok ETS C-139/80) oraz doktrynę (C. Kosikowski. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz. Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2009; E. Wiczorek. Komentarz do art. 87 u.s.d.g.; M. Szydło. Swoboda działalności gospodarczej. Warszawa 2005; A. Tarasiuk-Florkowska, A. Wnęk. Praktyczne problemy funkcjonowania w Polsce oddziału zagranicznego ubezpieczyciela z państwa Unii Europejskiej).

Skarżący podniósł, że podstawową formą działania przedsiębiorcy zagranicznego na terytorium Polski jest działanie poprzez oddział. Zgodnie z treścią art. 89 pkt 1 ww. ustawy, przedsiębiorca zagraniczny winien ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego osoba upoważniona w oddziale przedsiębiorcy zagranicznego do reprezentowania tegoż przedsiębiorcy na terytorium RP jest jego pełnomocnikiem.

W doktrynie prezentowany jest także pogląd, zgodnie z którym osoba upoważniona w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego jest pełnomocnikiem o zakresie umocowania zbliżonym do prokurenta. Upoważnienie to obejmuje dokonywanie wszystkich czynności w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego związanych z działalnością oddziału na terytorium RP. Należy zatem przyjąć, że osoba upoważniona do reprezentowania oddziału to osoba upoważniona do kierowania całokształtem działalności oddziału, jeżeli przedsiębiorca zagraniczny nie postanowi inaczej. Zdaniem powoda również interpretacja oddziału przedstawiona przez ETS w wyroku z dnia 18 marca 1981 r. prowadzi do wniosku, że pomimo braku osobowości prawnej po stronie oddziału, doręczenie dokonane na jego adres powinno być traktowane jako doręczenie na adres przedsiębiorcy zagranicznego. Nadto osoby upoważnione w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego mogą skutecznie działać w jego imieniu przed sądami powszechnymi w sprawach dotyczących oddziału.

Podsumowując przytoczoną argumentację powód stwierdził, że w sprawie przeciwko przedsiębiorcy zagranicznemu (posiadającemu osobowość prawną) doręczenia winny dokonywane na adres jego oddziału w Polsce. Tym samym w okolicznościach niniejszej sprawy nie zachodzi potrzeba tłumaczenia pism na język chiński. W konsekwencji nieuiszczenie przez powoda zaliczki na wydatki związane z tłumaczeniem nie może być traktowane jako przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie powoda zasługuje na uwzględnienie.

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego wynika, że podstawą zawieszenia postępowania był przepis art. 177 § 1 pkt. 6 k.p.c.

oraz fakt nieuiszczenia zaliczki na koszty tłumaczenia dokumentów podlegających doręczeniu pozwanemu na adres siedziby spółki w C..

Przy czym w okolicznościach niniejszej sprawy powód na w/w wezwanie Sądu wyjaśnił, że pozwanym w sprawie jest określona szczegółowo w sentencji postanowienia spółka chińska, zaś doręczanie pism procesowych powinno nastąpić na adres jej oddziału w Polsce bez potrzeby ich tłumaczenia.

Istotą niniejszego postępowania zażaleniowego jest sporna kwestia czy doręczenia pism (dokumentów) stronie pozwanej powinny nastąpić na adres siedziby pozwanej spółki w C., czy też, z uwagi na fakt prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski poprzez swój oddział, na adres tego oddziału. Doręczenie korespondencji w C. nakłada bowiem na Sąd obowiązek dokonania tłumaczenia doręczanych dokumentów, a co za tym idzie konieczność uiszczenia zaliczki na przedmiotowe wydatki przez stronę powodową.

Sąd Okręgowy rozpoznając niniejsze zażalenie, w kontekście podniesionych przez powoda zarzutów zażalenia, uznał, że brak zaliczki na koszty tłumaczenia dokumentów podlegających doręczeniu pozwanemu nie daje podstaw do zawieszenia postępowania po myśli art. 177 § 1 pkt. 6 k.p.c.

Na obecnym etapie postępowania nie ma bowiem potrzeby dokonywania takich tłumaczeń, gdyż doręczenia korespondencji skierowanej do pozwanego winny nastąpić na adres jego oddziału w Polsce ujawnionego w Rejestrze Przedsiębiorcy KRS.

W przedmiotowej kwestii należy podzielić większość argumentów podniesionych przez powoda w uzasadnianiu niniejszego zażalenia co do istnienia podstaw do doręczenia korespondencji stronie pozwanej na jej adres oddziału, a nie siedziby w C..

Należy wskazać, że prowadzenie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.), możliwe jest przez utworzenie oddziału tego zagranicznego przedsiębiorcy w Polsce (art. 85 ust. 1 u.s.d.g.). W tym zakresie znajdzie zastosowanie definicja legalna tego pojęcia sformułowana w art. 5 pkt 4 u.s.d.g., zgodnie z którym oddziałem przedsiębiorcy zagranicznego jest wyodrębniona i samodzielna organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywana przez przedsiębiorcę zagranicznego poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności.

Nadmienić należy, że stanowiska orzecznictwa oraz doktryny są zgodne, co do tego, że oddział ten nie posiada odrębnej osobowości prawnej i korzysta

z podmiotowości przedsiębiorcy zagranicznego. Żadna ustawa (wyjął. dot. głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń - art. 106 ust. 1 ustawy

z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej) nie przyznaje bowiem oddziałowi przedsiębiorcy zagranicznego zdolności prawnej.

W konsekwencji wszelkie działania dokonane przez oddział przedsiębiorcy zagranicznego, oraz wobec tego oddziału, odnoszą bezpośredni skutek prawny w stosunku do przedsiębiorcy zagranicznego (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O. z 16 stycznia 2008. r., I SA/Op 189/07, LEX

nr 461867). Zatem, także w postępowaniu sądowym, stroną tego postępowania jest sam przedsiębiorca zagraniczny, gdyż dotyczy ono jego praw i obowiązków.

Niemniej jednak, zdaniem Sądu Okręgowego, do oddziału przedsiębiorcy zagranicznego nie znajdują zastosowania stanowiska Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w uchwale z dnia 11 stycznia 2006 r. (III CZP 119/05, OSNC 2006/12/198, LEX nr 165508) oraz postanowieniu z dnia 14 lutego 2000 r.

(II CKN 1152/99, OSNC 2000/7-8/149, LEX nr 40116. Powołane wyżej orzeczenia zapadły bowiem w stanie faktycznym odmiennym niż w niniejszej sprawie bowiem dotyczyły polskiej spółki. W ocenie Sądu oddział przedsiębiorcy zagranicznego, którego postępowanie zażaleniowe dotyczy, ze względu na swą specyfikę i szczególne uregulowanie, posiada elementy odróżniające go od oddziału krajowego przedsiębiorcy.

Zauważyć należy, że do tej pory Sąd Najwyższy nie miał jednak możliwości rozważenia powołanych w uchwale argumentów w kontekście skuteczności doręczeń na adres oddziału zagranicznego przedsiębiorcy.

Pod rozważę Sądu Najwyższego nie poddano dotychczas również okoliczności samodzielnego, niezależnego od wpisów w zagranicznych rejestrach przedsiębiorstwa macierzystego, wpisu do polskiego rejestru przedsiębiorców oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

Przechodząc do rozważań nad istotą niniejszego postępowania zażaleniowego należy wskazać, że utworzenie oddziału przez przedsiębiorcę zagranicznego jest równoznaczne z ustanowieniem w innym państwie członkowskim centrum operacyjnego, będącego przedłużeniem przedsiębiorcy macierzystego. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego. Zastanawiając się nad istotą oddziału, warto również dodać, że w państwie macierzystym przedsiębiorcy zagranicznego istnieje przedsiębiorstwo główne, natomiast w państwie przyjmującym zakłada on przedsiębiorstwo wtórne. Oddział stanowi zatem formę przedsiębiorstwa wtórnego, która pozwala przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywać działalność gospodarczą poza głównym miejscem jej prowadzenia (por. M. Sieradzka. Komentarz do art. 85 i 86 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

LEX 2013). W istocie zatem oddział przedsiębiorcy zagranicznego korzysta z osobowości prawnej tego przedsiębiorcy przy podejmowaniu czynności prawnych związanych z wykonywaną przez ten oddział działalnością (M. Szydło. Swoboda działalności gospodarczej. Warszawa 2005).

Na uwagę zasługuje również okoliczność, że przedsiębiorca zagraniczny może rozpocząć działalność w ramach oddziału dopiero po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców (art. 88 u.s.d.g.). Zasady takiego wpisu zostały określone m.in. w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007 r., nr 168, poz. 1186, z późn. zm.) oraz art. 89 u.s.d.g.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, że z mocy przepisów prawa wynikają odrębne zasady reprezentacji podmiotu zagranicznego działającego na terytorium RP w formie organizacyjnej swojego oddziału. Oddział taki – zgodnie z wpisem w KRS w dziale II, rubryka 1 – winien wskazać organ uprawniony do reprezentowania zagranicznego przedsiębiorcy. Jednocześnie

w rubryce 4 działu II KRS dla takiego oddziału istnieje obowiązek ujawnienia osoby reprezentującej zagranicznego przedsiębiorcę w oddziale. Ten szczególny obowiązek wynika z art. 87 u.s.d.g., zgodnie z którym przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego. Dodać należy, że jest to swoistego rodzaju szczególna reprezentacja przedsiębiorcy zagranicznego, w zakresie prowadzonej przez niego działalności w oddziale

w Polsce. (por. W.J. Katner. Prawo działalności gospodarczej. Komentarz. Orzecznictwo. Piśmiennictwo. Warszawa 2003, s. 154) Osoba upoważniona w oddziale reprezentuje zatem przedsiębiorcę zagranicznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ustanowienie takiej osoby opiera się na oświadczeniu woli przedsiębiorcy zagranicznego (C. Kosikowski, Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz, Warszawa 2009, s. 467). Upoważnienie to obejmuje dokonywanie wszystkich czynności w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego związanych z działalnością oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Należy zatem przyjąć, że osoba upoważniona do reprezentowania oddziału to osoba upoważniona do kierowania całokształtem działalności oddziału, jeżeli przedsiębiorca zagraniczny nie postanowi inaczej (por. kom. do art. 87 u.s.d.g. [w:] Sieradzka Małgorzata, Zdyb Marian. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz.

LEX, 2013).

W kontekście powyższych rozważań należy wskazać, że kwestie doręczenia przedsiębiorcom pism w postępowaniu cywilnym reguluje

art. 133 § 2a k.p.c. Jak wynika z tego przepisu pisma procesowe przedsiębiorcom wpisanym do rejestru sądowego na podstawie odrębnych przepisów doręcza się na adres podany w rejestrze, chyba że strona wskazała inny adres dla doręczeń.

Zdaniem Sądu Okręgowego powołane wyżej argumenty przemawiając za rozstrzygnięciem wątpliwości co do sposobu doręczenia korespondencji stronie będącej przedsiębiorcą zagranicznym posiadającym oddział w Polsce poprzez kierowanie pism na adres oddziału ujawniony w Rejestrze Przedsiębiorców KRS, o ile strona ta nie zastrzeże inaczej, i doręczenie to powinno być traktowane jako doręczenie przedsiębiorcy zagranicznemu.

Nadmienić należy, że za powyższym poglądem opowiedziała się doktryna (Anna Tarasiuk-Flodrowska, Aldona Wnęk. Praktyczne problemy funkcjonowania w Polsce oddziału zagranicznego ubezpieczyciela z Państwa Unii Europejskiej; Iwona Filipowska, Anna Tarasiuk-Flodrowska. Dochodzenie roszczeń a oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń. [w:] Prawo Asekuracyjne nr 1/2011). Argumenty za zajęciem przez Sąd stanowiskiem można również wywieść z treści orzeczenia ETS z dnia 18 marca 1981 r. (C-139/80, (...) c/a L. T., Zb. Orz. 1981 r., s. 819).

Podsumowując powyższe rozważania dodać należy, że aktualnie, w czasach globalnej gospodarki brak jest logicznego uzasadnienia do obrony tezy, iż doręczanie korespondencji sądowej winno następować jedynie do siedziby głównej osoby prawnej (przedsiębiorcy zagranicznego), w sytuacji gdy posiada on oddział w innym państwie, właściwy do prowadzenia działalności gospodarczej oraz utrzymywania kontaktów z kontrahentami.

Skoro zatem w niniejszej sprawie doręczenie korespondencji winno nastąpić na adres oddziału pozwanego ujawnionego w KRS (k. 75) to nie ma potrzeby, przy najmniej na tym etapie postępowania, dokonywania tłumaczeń dokumentów w sprawie, a w konsekwencji brak uiszczenia przez powoda zaliczki na wydatki w tym zakresie nie uniemożliwia nadania sprawie dalszego biegu. Tym samym brak było podstaw do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie z powyższej przyczyny na podstawie art. 177 § 1 pkt. 6 k.p.c.

W konsekwencji zażalenie należało uznać za zasadne i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. - uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu do dalszego rozpoznania.

W przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego Sąd Okręgowy orzekł po myśli art. 108 § 2 k.p.c.

Zarządzenie

1. Odpis postanowienia doręczyć pełnomocnikowi powoda,
2. Po dołączeniu ZPOod w/w akta sprawy zwrócić Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie,